

สิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนกับความเป็นอิสระในการสั่งคดี ของพนักงานอัยการและผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา People's Right to Information Against the Independence of Individual Public Prosecutors in Prosecutorial Decisions and Its Impacts on the Criminal Justice

ดร.โชติกา อรรถพิมล *

Dr.Chotika Attapimon

ดร.สมบัติ อรรถพิมล **

Dr.Sombut Attapimon

Received: 4 April, 2022; Revised 27 May, 2022; Accepted 31 May, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเรื่องสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนกับความเป็นอิสระในการสั่งคดีของพนักงานอัยการและผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รัฐธรรมนูญรับรองให้พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เทียบธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้พนักงานอัยการแจ้งคำสั่งให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบ และผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือผู้มีส่วนได้เสีย มีสิทธิร้องขอต่อพนักงาน

---

* อัยการประจำกอง สำนักงานอัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา, น.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, น.บ.ท., LL.M. (Public International Law) Queen Mary University of London, LL.M. (Maritime Law) University of Bristol, PhD. University of Bristol. E-mail: C.attapimon@gmail.com

** อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกา, น.บ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, น.บ.ท., ร.ม. (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ป.บัณฑิตกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, น.ม. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ร.ป.ด. มหาวิทยาลัยชินวัตร, น.ด. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนกับความเป็นอิสระในการสั่งคดีของ
พนักงานอัยการและผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
People's Right to Information Against the Independence of Individual Public
Prosecutors in Prosecutorial Decisions and Its Impacts on the Criminal Justice

อัยการเพื่อขอทราบสรุปพยานหลักฐานในสำนวนพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งคดี นอกจากนี้ บุคคลดังกล่าวอ้างสิทธิตามกฎหมายพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ขอทราบคำให้การพยานบุคคลในสำนวนการสอบสวนและความเห็นตามขั้นตอนการสั่งคดีของพนักงานอัยการตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา (อก.๔) ด้วย เมื่อถูกปฏิเสธจะเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครอง

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีกระบวนการตรวจสอบคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการไว้เป็นขั้นเป็นตอน จำแนกเป็นคำสั่งในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดอื่น หากมีการแย้งคำสั่งให้เสนออัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด รวมทั้งให้สิทธิผู้เสียหายฟ้องคดีเองได้ด้วย ซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การอ้างสิทธิตามกฎหมายพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการอาจทำให้ล่วงรู้ว่าพยานคนใดให้การเป็นผลร้ายและนำไปสู่กรณีพิพาทกันขึ้นได้ เป็นการก้าวล่วงความเป็นอิสระของพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดีตามรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ทั้งไม่มีคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารด้านสาขากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นการเฉพาะ และศาลที่มีอำนาจพิจารณาเรื่องนี้ควรเป็นศาลยุติธรรม ไม่ใช่ศาลปกครอง

คำสำคัญ: วิธีพิจารณาความอาญา, คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง, ข้อมูลข่าวสารราชการ, ความเป็นอิสระของพนักงานอัยการ

Abstract

This article aims to analyze the issue regarding people's right to information against the independence of public prosecutors in making case orders and its effect on criminal justice. The Constitution upholds the independence of public prosecutor in making case orders as well as duty performance expeditiously and fairly without any bias. When a public prosecutor decides not to prosecute, the Criminal Procedures Code stipulates the duty of public prosecutor to keep the alleged offender and petitioner informed. The victim, alleged offender and stakeholder have the right to request the public prosecutor to receive a summary of evidence with the case orders by the investigator and public prosecutor. While claiming the right under the Official Information Act B.E. 2540, such a person also requests statements of witnesses and all level of public prosecutors' prosecutorial internal legal opinion (Aor Kor 4). If the prosecutor rejects, the person making the request often complains to the information disclosure tribunal and then files a lawsuit in the Administrative Court.

The analysis reveals that the Criminal Procedures Code constitutes the process of inspecting the decision not to prosecute and separates the decision not to prosecute in Bangkok from that in other provinces. In case of dissenting opinion, the decision not to prosecute will be submitted to the Attorney-General for final decision. In any case, a petitioner remains to have the right to initiate a lawsuit by himself. These procedures are parts of the criminal justice. The right to information under the Official Information Act B.E. 2540 probably exposes the identity of witnesses who have given statements against the petitioner, subsequently leading to another dispute. It also affects the independence of public prosecutor in decision making according to the Constitution. Furthermore, there is no information disclosure tribunal specialized in criminal justice. Eventually, a dispute relating to official information disclosure in the criminal procedures should fall within the ambit of the jurisdiction of the Court of Justice rather than that of the Administrative Court.

Keywords: criminal procedures, decision not to prosecute, official information, prosecutorial independence

สิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนกับความเป็นอิสระในการสั่งคดีของ
พนักงานอัยการและผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
People's Right to Information Against the Independence of Individual Public
Prosecutors in Prosecutorial Decisions and Its Impacts on the Criminal Justice

บรรณานุกรม

- คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดิน และการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค ๑๒๑/๒๕๖๔ เรื่องอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับสำนวนการสอบสวนคดีอาญาและความเห็นพนักงานอัยการ. (๒๕๖๔, ๑๕ มีนาคม). http://www.oic.go.th/web2017/iwebform_viewer.asp?i=21111%2E%3A2615709118112148111211
- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๘๖/๒๕๔๘. (๒๕๔๘, ๑๕ มีนาคม). <http://www.admincourt.go.th/adminCourt/upload/admCase/Document/judgement/PDF/2548/01013-480407-2f-481031-0000028263.pdf>
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕. (๒๕๔๕). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๙๙ ก. หน้า ๑-๒.
- พิทยา บวรวัฒนา. (๒๕๔๓). รัฐประศาสนศาสตร์: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา (ค.ศ. ๑๘๘๗ - ค.ศ. ๑๙๗๐). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (๒๕๔๓). สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ (พิมพ์ครั้งที่ ๒). วิญญูชน.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (๒๕๕๐). รวมคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๙ (น. ๔๘-๕๔). อรุณการพิมพ์.
- Guideline of the Director Issued under Section 3(3)(C) Of The Director Of Public Prosecutions Act. (2019). *Public Prosecution Service of Canada Publications*. <https://www.ppsc-sppc.gc.ca/eng/pub/fpsd-sfpg/fps-sfp/tpd/p2/ch03.html>
- Prosecute or discontinue*. (n.d.). Åklagarmyndigheten Swedish Prosecution Authority. <https://www.aklagare.se/en/from-crime-to-sentence/prosecute-or-discontinue>
- Victims' Right to Review Scheme*. (2020, December 16). The Crown Prosecution Service. <https://www.cps.gov.uk/legal-guidance/victims-right-review-scheme>